

Kuinka vakaa Eurooppa oli vuosina 1945-1949?

Toisen maailmansodan jälkeen Eurooppa oli raunioina. Koko alueella Iso-Britannista Italiaan ja Ranskasta Neuvostoliittoon infrastruktuuri oli tuhoutunut, perheet olivat hajallaan ja miljoonia ihmishenkiä oli menetetty. Alla olevat luvut antavat hieman viitteitä siitä, millainen katastrofi sota oli mantereelle ollut:

- 18-20 miljoonaa ihmistä Saksassa ja noin 10 miljoonaa ihmistä Ukrainassa oli menettänyt kotinsa sodan seurauksena (pommitukset yms).
- 84% Budapestin rakennuksista oli vaurioitunut. 30% niistä oli asuinkelvottomassa kunnossa.
- Sekä Ranskassa että Jugoslaviassa menetettiin 77% vetureista.
- Sodan suorana seurauksena kuoli 35-40 miljoonaa ihmistä.

K: Mikä oli tilanne omassa maassasi näinä vuosina?

Sota ei ollut päättynyt Euroopan joka kolkassa vuonna 1945. Esimerkiksi Kreikassa sisällissota jatkui vielä viisi vuotta.

K: Oliko sota päättynyt omassa maassasi vuonna 1945?

Vuoteen 1949 mennessä Eurooppa oli jakautunut kahtia. Itä-Euroopassa valtaa käytti kommunistinen Neuvostoliitto, ja kapitalistinen Yhdysvallat tuki voimakkaasti Länsi-Eurooppaa. Näistä kahdesta suurvallasta tuli toistensa pahimpia kilpailijoita. Euroopasta tuli niin sanotun kylmän sodan näyttämö. Euroopassa pelättiin, että kylmä sota muuttuisi Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen väliseksi avoimeksi sodaksi. Puhkeaisiko Euroopassa jälleen uusi sota?

K: Oliko maasi kylmän sodan aikana Neuvostoliiton vai Yhdysvaltojen ”etupiirissä”?

Neuvostoliitto vahvisti valtaansa käyttäen voimakeinoja niitä Itä-Euroopan hallituksia vastaan, jotka eivät suostuneet yhteistyöhön. Länsi-Euroopassa vallassa olivat pääasiassa vapain vaalein valitut hallitukset. Länsi-Euroopassa Yhdysvaltojen taloudellinen vaikutusvalta oli kuitenkin voimakas – maa antoi esimerkiksi suuria summia rahaa Euroopan jälleenrakennukseen. Tätä kutsuttiin Marshall-avuksi ja siihen sisältyi vaatimus valtioiden yhteistoiminasta avun jakamiseksi. Suurena sotilasmahtina Yhdysvallat myös tarjosi Länsi-Euroopalle sotilaallista turvaa. Nato, jonka suurin jäsen Yhdysvallat oli, perustettiin vuonna 1949.

K: Miten Neuvostoliiton ja/tai Yhdysvaltojen vaikutus tuntui omassa maassasi?

Tehtävä: Täytä Vakaus Euroopassa vuodesta 1945 nykyhetkeen -lomakkeen ylin rivi.

Kuinka vakaa Eurooppa oli vuosina 1949-1969?

Itä-Euroopassa Neuvostoliiton johtamat järjestöt kuten Comecom (Keskinäisen taloudellisen avun neuvosto) ja Cominform (Kommunististen ja työväenpuolueiden informaatiotoimisto) vahtivat, että Neuvostoliiton vaikutusvalta säilyi vahvana. Länsi-Euroopassa Yhdysvallat kannusti yhteistyöhön, mutta ei johtanut sitä. Osa Länsi-Euroopan maista ryhtyi tekemään entistä tiiviimpää poliittista ja taloudellista yhteistyötä sillä ajatuksella, että siten voitaisiin ehkäistä sodat tulevaisuudessa. Osa maista pelkäsi Länsi-Saksan vaurastumista ja poliittisen merkityksen kasvua. Toisaalta Länsi-Eurooppa tarvitsi itään vahvaa sotilaallista suojaa Neuvostoliiton mahdollisen invaasion varalle. Saksasta tulikin Länsi-Euroopan suojakilpi idän uhkaa vastaan.

K: Miten poliitikot omassa maassasi suhtautuivat lisääntyvään taloudelliseen ja poliittiseen yhteistyöhön vuosina 1949-1969?

Länsi-Euroopan johtajat päättivät perustaa Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) hallinnoimaan kuuden maan yhteistä hiilen ja teräksen tuotantoa. Hiili ja teräs olivat toisen maailmansodan jälkeisen ajan tärkeimmät sotateollisuuden materiaalit, joten yhteisön perustamisella pyrittiin rauhan ja poliittisen tasapainon säilyttämiseen. Jaetusta omistajuudesta seurasi, että yksikään yhteisön maista ei voinut käyttää hiiltä ja terästä vihamielisyyksiin. Yhteisöön kuuluvat maat myös sopivat säännöistä, joilla mahdolliset erimielisyydet ratkaistaan. Vuonna 1957 kuuden maan välillä solmittiin Rooman sopimus, jossa aiemmin alkanut yhteistyö johti Euroopan yhteisön (EY) syntymiseen. Yhteistyö levisi näin uusille elämänoiloille. Euroopan yhteisö muuttui Euroopan unioniksi (EU) vuonna 1993.

K: Onko maasi Euroopan unionin jäsen? Jos on, millon se liittyi EU:n jäseneksi?

Vuosien 1792-1945 välisenä aikana Ranskan ja Saksan välillä käytiin useita katkeria sotia. Maiden välisten suhteiden parantuminen oli erittäin merkittävä asia Euroopan yhdentymiskehitykselle. Iso harppaus maiden suhteiden paranemisessa oli vuoden 1963 Elysee-sopimuksen allekirjoittaminen. Sopimus tarjosi yhteisön kahdelle suurimmalle maalle mahdollisuuden sopia asioista kahdenvälisesti ja se velvoittaa maiden johtajia tapaamaan säännöllisesti.

K: Miten Ranskan ja Saksan väliset sodat ajalla 1792-1945 vaikuttivat maahasi?

1960-luvulla Euroopan yhteisön kuuden jäsenmaan taloudet kasvoivat voimakkaasti. Vallassa oli maltillisia hallituksia, jotka jatkoivat yhteistyön syventämistä. Länsi-Eurooppa oli Naton sotilaallisessa suojelussa. Vaikka 1960-luvun lopun Länsi-Euroopassa esiintyi jonkin verran kansalaistyytymättömyyttä, Euroopan yhteisön menestys jatkui. Sen merkitys yhteisen toimintakulttuurin luomisessa, erimielisyyksien ratkaisemisessa ja selkkausten ehkäisemisessä tunnustettiin laajasti.

K: Mitkä olivat suurimmat ongelmat maassasi 1960-luvun lopulla?

Tehtävä: Täytä Vakaus Euroopassa vuodesta 1945 nykyhetkeen -lomakkeen toinen rivi.

Kuinka vakaa Eurooppa oli vuosina 1969-2000?

Ero Euroopan yhteisön demokraattisesti hallittujen maiden ja diktatuurin alla elävien maiden välillä kasvoi. Espanjassa ja Portugalissa kehityksen tukahduttivat oikeistolaiset diktatuurihallinnot; Kreikassa käyty sisällissota varjosti maan kehitystä 1960-luvulle saakka, jonka jälkeen sotilasjunta otti vallan (1967-1974). Idässä, rautaesiripun toisella puolella, yksipuoluehallinto johti eri maissa eriasteiseen sortoon.

K: Millainen poliittinen ja taloudellinen tilanne maassasi oli 1970- ja 1980-luvuilla?

Euroopan yhteisö oli sitoutunut liberaaliin demokratiaan, mistä syystä autoritäärisesti hallittujen maiden ei ollut mahdollista hakea yhteisön jäsenyyttä. Jäsenyys oli erittäin houkutteleva näille maille heti kun demokraattinen hallinto oli saatu voimaan – Kreikka liittyi Euroopan yhteisöön vuonna 1981, Espanja ja Portugali 1986. 1990-luvulla jäsenhakemusten määrä kasvoi räjähdysmäisesti: Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen Itä-Euroopan maiden oli mahdollista hakea jäsenyyttä. Tästä seurasi Euroopan unionin suuri laajentuminen itään. Euroopan unioniin kuuluu nyt 28 maata.

K: Miten maassasi suhtauduttiin EU:n laajentumiseen 1990-luvulla?

Ministerineuvosto, jossa kunkin jäsenmaan hallitukset ovat edustettuina, toimii lainsäätäjänä yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. Suuri osa EU:n päätöksistä voidaan tehdä enemmistöpäätöksinä. Yksimielinen päätös vaaditaan tärkeissä kysymyksissä, kuten perussopimuksen muuttaminen, uuden yhteisen politiikan aloittaminen tai uuden jäsenvaltion liittyminen. Päätöksenteko on toisinaan haastavaa, koska Euroopan unioniin kuuluu 28 jäsenmaata.

K: Etsi (verkosta) esimerkki asiasta, josta EU:n on ollut hankalaa muodostaa yhteinen mielipide.

Tehtävä: Täytä Vakaus Euroopassa vuodesta 1945 nykyhetkeen -lomakkeen kolmas rivi.

Kuinka vakaa Eurooppa on nyt?

Kun Euroopan unionin syntyi (1993), poliittinen vakaus käsitettiin eri lailla kuin 1950-luvulta. Se ei enää tarkoittanut vain konfliktien estämistä ja sovittelua, vaan myös vapaita ja avoimia vaaleja, läpinäkyvää hallintoa ja kansalaisten taustasta riippumattomia tasa-arvoisia mahdollisuuksia. Lyhyesti sanottuna kyse oli entistä paremmasta demokratiasta.

K: Onko yllä oleva mielestäsi hyvä määritelmä poliittiselle vakaudelle nykypäivänä? Miksi / miksi ei?

1990-luku ja 2000-luvun ensimmäiset vuodet olivat suhteellisen voimakkaan talouskasvun aikaa, jolloin eurooppalainen järjestelmä ei joutunut toimimaan paineen alla. Poliittinen vakaus nähtiin pysyvänä asiantilana: EU:n rajojen sisällä modernit demokratiat kukoistivat. Osa jäsenmaista otti käyttöön yhteisvaluutta euron. Rajojen ulkopuoliset Euroopan maat karistivat nopeasti vanhojen autoritääristen hallintojen tomuja niskastaan ja pyrkivät määrätietoisesti kohti unionin jäsenyyttä. Jotkin pitkälle kehittyneet demokratiat (Norja ja Sveitsi) eivät liittyneet unioniin, mutta hyötyivät sen kanssa solmituista sopimuksista, jotka koskivat mm., viisumivapautta, kauppaa ja rahoitusala.

K: Millainen maasi tilanne oli vuonna 2000?

Niin kutsuttu subprime-kriisi iski Eurooppaan syksyllä 2008. Eurooppa joutui pitkästä ajasta stressitestiin ja EU reagoi haasteeseen puutteellisella tavalla. Osassa euromaista talous suorastaan romahti: Irlanti, Espanja, Portugali, Italia ja Kreikka. Ranska kärsi pahoin. Kaikissa maissa kriisin vaikutukset olivat tuntuvat. EU:n pankki- ja rahoitussektorilla ei ollut riittävän tehokkaita yhteisiä työkaluja vastata haasteeseen huolimatta siitä, että iso osa EU-maista jakoi yhteisen valuutan.

K: Millainen vaikutus vuonna 2008 alkaneella taluskriisillä oli maahasi?

Asia ratkaistiin 19 euromaan kesken luomalla pankkiunioni ja yhteinen finanssijärjestelmä. Ilman kattavaa sopimusta ainoastaan euroryhmä pystyi vähäänkään koordinoimaan talouspolitiikkaa EU-tasolla. Euroryhmäksi kutsutaan epämuodollista 19 euromaan valtionvarainministeristä koostuvaa hallintoelintä, joka on vain osittain tilivelvollinen ja jolla on epämuodolliset säännöt. Säännöt eivät koske yhdeksää euroa käyttämätöntä EU-maata. Usko Euroopan unioniin, "poliittisen vakauden vahtikoiraan", oli koetuksella. Oltiinko lähestymässä rajaa, jonka jälkeen EU:sta ei enää ollut hyötyä? Jos demokraattisesti valittu hallitus päättäisi olla tavoittelematta euroryhmän asettamia päämääriä, mitä EU voisi tehdä edistääkseen poliittista vakautta? Kysymys voidaan myös kääntää toisin päin: voisiko yksittäinen hallitus, jonka on valinnut vain murto-osa eurooppalaisista, vaarantaa yhteisen ponnistelun poliittisen vakauden eteen? Onko nykymuotoisella EU:lla työkaluja ylläpitää poliittista vakautta ja avointa, läpinäkyvää demokratiaa?

K: Miten suhtautuminen Euroopan unioniin on muuttunut maassasi vuoden 2008 jälkeen?

Tehtävä: Täytä Vakaus Euroopassa vuodesta 1945 nykyhetkeen -lomakkeen alin rivi.

EUROOPAN YHDENTYMISEN AIKAJANA

(Jos termit ovat sinulle vieraita, käytä internetin hakutoimintoja.)

1947-48 – Eurooppa jakautuu kahtia kommunistiseen itään, jossa Neuvostoliiton vaikutusvalta on suurta ja kapitalistiseen länteen, jossa Yhdysvaltain vaikutus tuntuu vahvana. Eurooppalaiset hallitukset ja taloudet ovat sodan jäljiltä yhä hauraita.

1949 – Pohjois-Atlantin liitto NATO perustetaan. Siitä tulee “de facto” Euroopan yhdentymiskehityksen turva.

1951 – Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) perustavat Ranska, Saksa, Belgia, Italia, Luxemborg ja Alankomaat turvatakseen yhteistyön hiilen ja teräksen tuotannon osalta.

1957 – Yllä mainitut maat perustavat Euroopan talousyhteisön (EEC) allekirjoittamalla Rooman sopimuksen. Näiden kuuden maan taloudet ja demokraatit jatkavat suotuisaa kehitystään.

1968 – Monissa EEC-maissa esiintyvät levottomuudet eivät uhkaa Euroopan yhdentymiskehitystä.

1970-luku – Euroopan talous kohtaa vaikeuksia, mutta EEC-maissa taloudellinen vakavaraisuus lisääntyy. Kylmä sota jatkuu.

1973 – Euroopan talousyhteisön ensimmäinen laajentuminen. Vakaat ja vauraat demokraatit Tanska, Irlanti ja Iso-Britannia hyväksytään mukaan.

1981 – Kreikka liittyy Euroopan talousyhteisöön vuonna 1981 sen jälkeen, kun maahan on palautettu demokraattinen hallinto. (Espanja ja Portugali liittyvät vuonna 1986).

1992 – Maastrichtin sopimuksella Euroopan yhteisöistä tulee Euroopan unioni. Samalla sovitaan yhteisvaluutta euron perustamisesta. Euron perustamiseen vaikuttaa se, että Ranska pelkää vasta yhdistyneen Saksan kasvavan talousmahdiksi.

1995 – EU:n laajentuminen: Suomi, Ruotsi ja Itävalta.

2004 – EU:n laajentuminen: Kypros, Tsekin tasavalta, Viro, Unkari, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Slovakia, ja Slovenia. (Romania ja Bulgaria liittyvät vuonna 2007 sekä Kroatia vuonna 2013).

2007 – Lissabonin sopimus 27 EU-maan kesken. Sopimuksen tavoitteena yksinkertaistaa ja selkeyttää unionin päätöksentekoa.

2008 – Maailmanlaajuinen talouskriisi johtaa pahimpaan taloudelliseen tilanteeseen sitten vuoden 1929 Wall Streetin pörssiromahduksen. Eurooppalaiset instituutiot kamppailevat voittaakseen euroaluetta kohtaavat ongelmat.

SANASTO

Autoritäärinen hallinto: Autoritäärinen hallinto on itsevaltainen hallintatapa, jossa valta on tiukasti keskitetty ja kansalaisten poliittiset oikeudet ovat rajoitetut tai hyvin rajoitetut.

Brezhnevin doktriini: Doktriini on usein valtion johtajan muodostama poliittinen oppi, josta on tehty valtionhallinnon ohjenuora. Doktriini koskee usein ulkopoliittikkaa. Brezhnev oli neuvostoliiton johtaja vuosina 1964-1982. Brezhnevin doktriinin mukaan Varsovan liittoon kuuluneet itäblokin maat eivät saaneet erota liitosta tai uudistaa politiikkaansa, koska tämä olisi voinut vaarantaa kommunistisen puolueen määräysvaltaa ja itäblokin yhtenäisyyttä; jos maa yrittäisi tätä, seuraisi Neuvostoliiton sotilaallinen väiintulo. Tosi asiassa tämä tarkoitti, että itäblokin maat olivat vain rajoitetusti itsenäisiä.

Euroryhmä: Euroryhmä on euroa valuuttanaan käyttävien EU-maiden epämuodollinen hallintoelin, joka koostuu euromaiden valtionvarainministereistä, Euroopan komission talousasioista vastaavasta komissaarista ja Euroopan keskuspankin pääjohtajasta. Euroryhmä perustettiin Lissabonin sopimuksella (2009).

Euroopan yhteisö: Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska ja Saksa perustivat vuonna 1951 Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY). Tämän katsotaan aloittaneen Euroopan yhdentymiskehityksen. Vuonna 1957 samat kuusi maata tekivät kaksi muuta sopimusta Euroopan talousyhteisöstä (ETY) ja Euroopan atomienergiayhteisöstä (Euratom). Vuonna 1967 näistä kolmesta yhteistöstä alettiin puhua Euroopan yhteisönä eli EY:nä. Euroopan yhteisöistä muodostettiin vuonna 1993 Euroopan unionin ensimmäinen pilari. Vuonna 2002 EHTY lakkautettiin ja ETY sulautettiin EU:hun Lissabonin sopimuksella vuonna 2009; Euratom on yhä toimiva erillinen, mutta EU:n johtama organisaatio.

Federaalinen järjestelmä: Federaalinen järjestelmä on hallintomalli, jossa valta on jaettu keskusvallan ja eri alueiden kesken. Siinä alueet (tai jäsenet) ovat solmineet sopimuksen, jossa antavat osan vallasta keskusvallalle. Federaaliseen järjestelmään kuuluun usein kaksikamarinen parlamentti (toinen kamari edustaa kansalaisia ja toinen alueita tai jäseniä); alueilla tai jäsenillä on usein sama toimivalta (mutta aina näin ei ole). Perustuslakiin voidaan tehdä muutoksia vain monimutkaisella menettelyllä, millä pyritään turvaamaan alueiden tai jäsenten oikeudet.

Ylikansallinen järjestö: Ylikansallinen järjestö on itsenäisistä valtioista koostuva instituutio, jolla on yhteinen tavoite ja yhteisesti sovittu säännöstö. Järjestöllä itsellään ei ole toimivaltaa, vaan kaikki päätökset tekevät järjestön jäseninä olevat valtiot. Jokaisella valtiolla on yhtäläinen valta päätöksentekoprosessissa riippumatta maan koosta tai väkiluvusta. Yhdistyneet Kansakunnat on ylikansallinen järjestö.

Marshall-apu: Marshall-apu tai Euroopan palautumishjelma oli Yhdysvaltain ohjelma Euroopan jälleenrakentamiseksi toisen maailmansodan jälkeen. Yhdysvallat antoi 13 miljardia dollaria talousapua läntisen Euroopan jälleenrakentamiseksi vuosina 1948-51.

NATO: Pohjois-Atlantin liitto (NATO) on vuonna 1949 solmittu sotilasliitto, johon kuuluu 12 läntisen Euroopan maata. Natosta haluttiin tehdä pysyvä sotilaallinen liittoutuma, jonka turvin Yhdysvallat voisi turvata Länsi-Eurooppaa Neuvostoliiton uhalta ja samalla vartioida mahdollisesti nousevia eurooppalaisia

turvallisuushkia (erityisesti Länsi-Saksaa, johon osa Euroopan maista suhtautui yhä epäilevästi). Nykyisin Natoon kuuluu 28 maata. Viimeisimpinä siihen ovat vuonna 2009 liittyneet Albania ja Kroatia.

Poliittinen vakaus: "Vakaus" ei välttämättä tarkoita konfliktitonta tilaa, mutta sillä viitataan tilanteeseen, jossa konfliktin ratkaisuna ei käytetä väkivaltaa. "Poliittisella vakaudella" viitataan maan poliittiseen tilanteeseen. Valtio on poliittisesti vakaa, jos hallituksen valta on kiistaton; jos sen päätöksiä noudatetaan koko valtion alueella; ja jos vallanvaihdokset tai hallitusmuodon vaihdokset eivät johdu kumouksista tai väkivaltaisesta toiminnasta. Nyky-Euroopassa maita saatetaan pitää poliittisesti epävakaina, jos hallitukset vaihtuvat usein (kerran tai kaksi vuodessa) vaikka vaihdoksiin ei sisältyisi väkivaltaa.

Subprime-kriisi: Kriisi sai alkunsa Yhdysvalloista 2007-2008. Kyseessä oli asuntomarkkinoiden lainakriisi. Kriisin syynä oli asuntoluottojen myöntäminen riskiasiakkaille, joiden lainanhoitomahdollisuudet olivat heikot. Pankit antoivat tällaisia lainoja, koska riski jaettiin useille tahoille johdannaismarkkinoiden avulla. Asuntojen hinnat yli kaksinkertaistuivat Yhdysvalloissa 1998–2005. Kun asuntojen hintakupla puhkesi ja hinnat laskivat, pankit saivat suojaustoimistaan huolimatta suuria luottotappioita ja yli sata kiinnelainapankkia meni konkurssiin lyhyessä ajassa. Asuntomarkkinoiden lainakriisi johti rahoitussektorin finanssikriisiin ja loppuvuodesta 2008 maailmanlaajuiseen taantumaa.

EU:n kolme pilaria: EU:n kolme pilaria toimivat unionin perusrakenteena vuodesta 1993 (Maastrichtin sopimus) vuoteen 2009. Niiden tarkoitus oli määrittää alueet, joilla EU:lla oli toimivaltaa, alueet, joilla toimivalta voitiin jakaa ja alueet, joilla toimivalta on jäsenvaltioilla. Lissobonin sopimuksella (2009) järjestelmää uudistettiin, mutta toisinaan pilareihin viitataan yhä. Kolme pilaria ovat: Euroopan yhteisöt (I), yhteinen myös ulko- ja turvallisuuspolitiikka (II) ja oikeus- ja sisäasioihin (III). Ensimmäisen pilarin asioista päätetään ylikansallisesti, kahden muun pilarin kysymyksistä hallitusten välisesti.

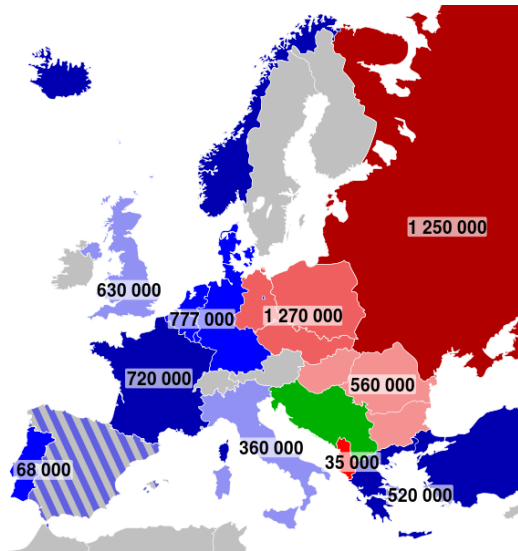
Varsovan liitto: Varsovan liitto, viralliselta nimeltään Sopimus ystäväydestä, yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta, oli sotilasliitto, jonka itäblokin maat solmivat vuonna 1955 Varsovassa Naton vastapainoksi (liittoutumat eivät koskaan sotineet toisiaan vastaan). Varsovan liitto purkautui vuonna 1991 kuusi kuukautta Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen.

LÄHTEET:

Kylmästä sodasta Euroopassa:

“Stettinistä Itämereltä Triesteen Adrianmerelle on laskeutunut `rautaesirippu’ maanosan halki.”

Winston Churchill, Fulton, Missouri on 5.3.1946
(<http://www.churchill-society-london.org.uk/Fulton.html>)

(https://en.wikipedia.org/wiki/File:1959_NATO_and_WP_troop_strengths_in_Europe.svg)

Hiili- ja teräsyhteisön synnystä:

"Eurooppaa ei rakenneta hetkessä eikä millään kokonaisratkaisulla. Siihen tarvitaan käytännön toimenpiteitä, joilla luodaan ensin aito yhteisvastuullisuus. Euroopan kansakuntien yhdistäminen edellyttää, että Ranskan ja Saksan vuosisatoja kestänyt vastakkainasettelu saadaan poistetuksi. Aloitteen on ensisijaisesti koskettava Ranskaa ja Saksaa. (...) Ranskan hallitus ehdottaa Ranskan ja Saksan koko hiili- ja terästuotannon asettamista yhteisen korkean viranomaisen alaisuuteen. Tämän järjestön toimintaan voivat halutessaan osallistua muutkin Euroopan maat. Yhdistämällä hiilen ja teräksen tuotannon valvonta varmistetaan välittömästi yhteinen perusta taloudelliselle kehitykselle. Tämä merkitsee ensimmäistä askelta kohti Euroopan liittovaltiota ja muuttaa tulevaisuuden suuntaa näillä alueilla, jotka ovat kauan keskittyneet takomaan aseita sotiin, joiden uhreiksi ne ovat ennen muita päätyneet itse. Tuotannosta otetaan näin yhteinen vastuu, ja siitä seuraa, että sota Ranskan ja Saksan välillä ei ole enää ajateltavissa eikä käytännössä mahdollinen. ..."

Robert Schuman, 1950

(https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_fi)

Laajentumisesta:

Konstantinos Karamanliksen ehdotus (Le Figaro, 11.2.1976)

Maanantaisen kokouksensa aikana yhdeksän maan ulkoministerit päättivät, että neuvottelut Kreikan päästämiseksi yhteisen talousalueen jäseneksi tulee avata niin pian kuin mahdollista. He torjuivat kaikki poliittiset ehdot sekä ajatukset "ehdonalaismenettelystä" sekä kiistivät komission aikeen viivyttää Kreikan liittymistä siihen saakka, kunnes maan talous vastaisi paremmin liittymisen kaikkia edellytyksiä. (...) Heti kun uutinen ehti Ateenaan, pääministeri julisti, että Kreikan täysjäsenyys Euroopan Yhteisön kymmenentenä jäsenmaana oli historiallinen tapahtuma ja että vahvisti luottamuksen, jota Kreikka nyt herätti kansainvälisesti. (...) Uutinen jäsenyydestä otettiin Kansan keskuudessa vastaan hyvin. Erityisen mielissään siitä oli teollisuus ja kaupanala, jotka havaitsivat houkuttelevia uusia näkymiä. (...) Ihmiset miettivät, kuinka Kreikan talous saadaan samalle viivalle muiden jäsenmaiden kanssa. Se tulee vaatimaan hintojen nostamista, mitä ei tulla hyväksymään yhtä helposti kuin yhteisön muissa maissa. (...)

(http://www.cvce.eu/obj/a_success_for_konstantinos_karamanlis_from_le_figaro_11_february_1976-en-19074d97-efda-45e1-b956-931833bb89c7.html)

Miksi nämä kaksi maata pyrkivät jäseniksi ja miksi juuri nyt?

Bulgaria ja Romania hakivat Euroopan unionin jäsenyyttä 1990-luvun alussa yhtä aikaa kahdeksan muun Itä- ja Keski-Euroopan entisen kommunistisen maan kanssa vapauduttuaan Neuvostoliiton vallan alta. Muut kahdeksan maata ryhtyivät pikaisesti toteuttamaan vaadittuja poliittisia ja taloudellisia uudistuksia ja liittyivät Euroopan unioniin vuonna 2004. Bulgaria ja Romania olivat hitaampia ja liittyivät unioniin vuonna 2007.

Olivatko Bulgaria ja Romania valmiita jäsenyyteen?

Osa Euroopan komission virkamiehistä oli sitä mieltä, että Bulgaria ja Romania eivät olleet täysin valmiita EU:n jäsenyyteen, mutta jäsenyyden myöntämisen viivyttäminen ei olisi ollut hyväksi tulevia jäsenhakemuksia silmällä pitäen.

Komissio toivoi esimerkiksi, että Bulgaria olisi ottanut isoja harppauksia lopettaakseen korkean tason corruption ja järjestäytyneen rikollisuuden, mutta näin ei tapahtunut. Joka tapauksessa päätettiin, että on parempi saada Bulgaria ja Romania joukkoon mukaan – niille tosin asetettiin raskaat seurakset, jos EU:n varoja ei käytettäisi asianmukaisesti tai jos rikollisjärjestöjen annettaisiin jatkaa toimintaansa – kuin jättää ne pärjäämään yksinään.

(<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/2266385.stm>)

Näkökulmia Euroryhmästä ja neuvotteluista Kreikan kanssa:

Kreikan entinen valtionvarainministeri sanoi, että euroryhmä on "kerta kaikkiaan ja täydellisesri" Saksan hallinnassa, Kreikka "saatettiin ansaan" ja viime viikon kansanäänestys oli tarpeeton ... "Yritin puhua talousasioista euroryhmässä" – 19 euromaan valtionvarainministereistä koostuvassa epävirallisessa elimessä - "mutta kukaan muu ei tee niin." Kysyin häneltä, mitä tapahtui kun hän puhui talousasioista. "Kyse ei ole siitä, etteikö puheeni olisi ollut hyvä – kohtasin sokean pisteen, kun yritin kääntää huomion taloudellisiin argumentteihin. Sokean pisteen. Esitöt huolellisesti valmistellut ja loogisesti pätevä

argumentit ja kohtaavat vain tyhjät katseet. Kuin et olisi sanonut sanaakaan. Se mitä sanot ei kohtaa sitä, mitä he sanovat. Olisin aivan hyvin voinut laulaa Ruotsin kansallislaulua ja tehdä saman vaikutuksen.” Tänä viikonloppuna euromaat jakautuivat suhteessa siihen, ketkä kannattivat Kreikan sulkemista euron ulkopuolelle ja ketkä sopimuksen tekemistä Kreikan kanssa. Mutta Varoufakis sanoi, että euromaat ovat aina olleet yhtä mieltä yhdestä asiasta: ne ovat haluttomia jatkoneuvotteluihin.

(<http://www.newstatesman.com/world-affairs/2015/07/exclusive-yanis-varoufakis-opens-about-his-five-month-battle-save-greece>)

Kreikan pääministeri Alexis Tsipras ja valtionvarainministeri Yanis Varoufakis kieltäytyivät tekemästä sopimusta, sanoo Juncker, joka väittää Varoufakisin vetäneen neuvottelijansa ulos huoneesta kun sopimukseen oltiin vähällä päästä. “[Juncker] sanoi meidän olevan valmiita kuormittamaan EU:n taloutta Kreikan tulevaisuuden turvaamiseksi eikä Kreikka ei hyväksynyt tarjousta, mikä vakuutti meidät siitä, että kreikkalaiset eivät olleet kiinnostuneita sopimukseen pääsemisestä ja että kyse oli periaatteesta,” sanoo neuvotteluihin osallistunut MEP POLITICO-lehden mukaan. “Hän sanoi, ‘me olimme niin lähellä, itse asiassa, olimme niin lähellä, että kyse oli enää 60 miljoonasta eurosta’.” Kolme huoneessa ollutta henkilöä vahvistaa 60 miljoonan euron olleen puheena, mutta kaikki sanoivat, että Juncker ei mennyt asiassa yksityiskohtiin. Toinen EU-lähde sanoi Junckerin viitanneen kreikkalaisten neuvottelijoiden ehdotuksiin, joiden mukaan he olisivat valmiina puolustusmenojen leikkauksiin ja poistamaan joiltaan saariltaan arvonlisäverohelpotukset. Mutta, lähde lisäsi, Tsipraksen keskiviikkoisen puheen ja euroryhmän päätöksen jatkaa keskusteluja vasta kansanäänestyksen jälkeen, näitä ehdotuksia ei koskaan virallisesti esitetty. Tunnelma oli kireä, kun Juncker ilmaisi turhautumisensa Tsipraksen kanssa työskentelyyn ja Varoufakis, jonka hän väitti jatkuvasti vaihtaneen sopimusehtoja ja olevan haluton pääsemään sopimukseen riippumatta siitä kuinka paljon EU:n neuvottelijat joustivat.

(<http://www.politico.eu/article/juncker-so-close-commission-deal-greece-creditors-ecb-imf-eurogroup/>)

Tehtävä: Tukevatko vai haastavatko yllä olevat lähteet näkemystäsi Euroopan vakaudesta?

Onko EU epäonnistunut Euroopan poliittisen vakauden takaamisessa?

Vuonna 2008 alkaneesta talouskriisistä kehittyi pitkä, ei vieläkään kokonaan ohitettu taloudellinen ja rakenteellinen euroopanlaajuinen kriisi. Työttömyys on lisääntynyt dramaattisesti useissa EU-maissa. Eikö EU pystynyt lunastamaan lupaustaan?

Haaste on kaksinkertainen. Toisaalta EU:n on onnistuttava kriisin käsittelyssä osoittaakseen unionin merkityksen poliittisen vakauden takaajana. Tuki EU:lle, vaikkakin yhä vahva läpi koko mantereen, on heikompi kuin aiemmin. Jos EU:n katsotaan epäonnistuneen tuomaan helpotusta kriisissä pahoin kärsineille alueille ja ihmisille, tuki Euroopan yhdentymiskehitykselle jatkaa laskuaan.

Toisaalta, osasta jäsenmaita on tullut yhtä itsevarmempia ja ne haastavat päätökset, joita EU:n huippukokouksissa on tehty. Tämä vaarantaa EU:n merkityksen foorumina, jossa jäsenvaltioiden väliset ristiriidat ratkaistaan yhdessä sovituin säännöin ja menettelytavoin.

Jotkut maat, esimerkiksi Unkari ja Slovakia, kieltäytyivät noudattamasta EU:n päätöstä jakaa Euroopan unionin alueelle saapuneet siirtolaiset; toiset maat, esimerkiksi Itävalta, Tanska ja Ruotsi, ovat väliaikaisesti jäädyttäneet Schengenin sopimuksen, joka mahdollistaa rajanylityksen ilman rajatarkastuksia; Iso-Britannia pyysi ja osittain sai "erityiskohtelua" siirtolaisten suhteen ennen Brexit-kansanäänestystä.

Tässä vielä muutama kysymys pohdittavaksi, tutkittavaksi ja keskusteltavaksi:

- Pitäisikö EU:n uudistua? Miten?
- Tarvitaanko EU:n kaltaista organisaatiota vakauden takaajaksi vai olisiko parempi, että valtiot huolehtisivat vakaudesta itsenäisesti?